

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJA

Kodas 124111348, T. Vrublevskio g. 6, LT-01143 Vilnius, tel. (8 5) 261 6063, faksas (8 5) 261 5366,
el. p. bendras@lsa.lt, atsisk. sąsk. LT287044060001377867 AB SEB bankas, banko kodas 70440

LR Aplinkos ministerijai

2022-01-24 Nr. (6)-SD-(6)-SD-50
Į 2022-01-15 Nr. (15-2)-D8(E)-225

Kopija

LR Vidaus reikalų ministerijai

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Ministro pirmininko patarėjui Daliui Krinickui

DĖL REGIONINĖS PLĖTROS PLANAVIMO IR FINANSAVIMO

Lietuvos savivaldybių asociacija išnagrinėjo 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Aplinkos apsaugos ir klimato kaitos valdymo plėtros programos (toliau – Programa) projektą ir teikia šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Priemonė 02-001-06-07-02 (RE) „Didinti geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumą“. Ši pažangos priemonė neatitinka Strateginio valdymo metodikos. Pažangos priemonės pavadinimas neturi nurodyti konkretaus problemos sprendimo būdo, tik jo įgyvendinimo kryptį.
Priemonės aprašyme analizuojamas vien centralizuotas paslaugų teikimas, prijungiant vartotojus prie centralizuotų tinklų, t.y. pasirinktas tik vienas iš kelių galimų problemos sprendimų būdų. ES direktyvos numato ir kitus vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo būdus, pvz., grupiniai ar individualūs įrenginiai. Svarbu, kad būtų vykdoma tinkama jų apskaita, priežiūra ir jie atitiktų kokybės reikalavimus. Regionų padėtis yra skirtinga, ne visur tinka centralizuotų sistemų diegimas. Regionai/miesteliai/gyvenvietės turi turėti informuoto ir pagrįsto pasirinkimo teisę. Problemoje, sietinoje su paslaugų prieinamumu (fizinio paslaugos teikimu, pasiekiamumu, prieinamumu ir įperkamumu), problemos esmė neatliepia siūlomų priemonių, kurios yra paslaugos teikimo rinkos organizavimo būdu, administracinio ir reguliacinio pobūdžio. Galima konstatuoti, jog iškeltai problemai siūlomi nepakankami jos sprendimo būdai.
2. Priemonėje 02-001-06-08-02 (RE) „Plėtoti žaliąją infrastruktūrą urbanizuotoje aplinkoje“ – nurodytos labai apribojančios išankstinės (būtiniosios) sąlygos: miestai virš 20 000 gyventojų ir urbanizuotų teritorijų gyventojų tankis 1500 gyventojų/km². Dalis regionų negalės pasinaudoti šia priemone.
3. Priemonėje 02-001-06-10-01 (RE) „Skatinti rūšiuojamąjį atliekų surinkimą“ – analizuojant problemas nenurodyta, kad prie jų sprendimo gali/turi prisidėti Regionų plėtros tarybos (toliau – RPT) ir savivaldybės. Neaiškios išankstinės sąlygos; jas reikia tikslinti. Juolab APVA neskyrė finansavimo priemonėms, skirtoms „vietoje susidarančioms biologinėms atliekoms“.
4. Priemonėje 02-001-06-11-02 (RE) „Stiprinti savivaldybių aplinkos oro monitoringą“ – analizuojant problemas nenurodyta, kad prie jų sprendimo gali/turi prisidėti RPT ir savivaldybės. Priemonė įvardinta kaip teritorinė pažangos priemonė, tačiau RPT neturės jokios sprendimo laisvės dėl jos turinio ir įgyvendinimo regione. Tai valstybės planavimo būdu savivaldybių teritorijose įgyvendinama priemonė.
5. Priemonė 02-001-06-04-01 „Skatinti pastatų renovaciją“. Viena iš energinio efektyvumo problemų yra savivaldybių viešųjų pastatų renovavimas. Kaip finansavimo šaltinis yra numatytas Modernizavimo fondas, į kurį įplaukia Apyvartinių taršos leidimų pardavimo įplaukos. Priemonės įgyvendinimui reikalingas 50 % savivaldybių nuosavas prisidėjimas. Kai tuo tarpu ES Struktūrinės paramos lėšomis finansuoti planuojamų centrinės valdžios pastatų renovavimui centrinei valdžiai reiks prisidėti tik 15 %. Savivaldybėms užkraunama nepagrįsta finansinė našta ir dėl to gali būti nepasiekti Aplinkos ministerijos planuojami tikslai ir rodikliai.

6. Priemonė 02-001-06-08-03 (RE) „Sutvarkyti praeityje užterštas ir pažeistas urbanizuotas teritorijas“. Pirminiame Programos rengimo etape ši priemonė nebuvo planuojama kaip regioninės pažangos priemonė, ją buvo planuojama įgyvendinti šešiuose iš anksto pasirinktuose miestuose. Vėliau ji buvo formaliai išplėsta iki regioninės pažangos priemonės, tačiau apribojant jos taikymo teritoriją vien tam tikras charakteristikas turinčioms urbanizuotoms teritorijoms. Atsižvelgiant į tai, kad šiai problemai spręsti bus naudojamos programavimo dokumento (veiksmų programos) antro prioriteto lėšos, turi būti užtikrintas veiksmų programos ir plėtros programos nuostatų atitikimas: Veiksmų programa numato daug platesnį teritorijų, kur gali būti finansuojamas minėtos problemos sprendimas „*pirmenybę teikiant*“ urbanizuotoms teritorijoms, neatmetant galimybių kitoms teritorijoms pasinaudoti ES parama, sprendžiant minėtą problemą. ES lėšų panaudojimo ribojimas nacionalinio lygmens dokumente (Programoje) palyginus su Veiksmų programa, kuri yra jau finalinio derinimo stadijoje EK, reikštų esminius programos pakeitimus ir reikalautų naujo derinimo proceso. Taip pat, atkreipiame dėmesį, jog šiai priemonei keliama būtinoji sąlyga: projektai įgyvendinami urbanizuotose teritorijose, kurių gyventojų tankis didesnis kaip 300 gyventojų/km². Savivaldybės daro prielaidą, kad jeigu kalbama apie praeityje užterštas ir pažeistas teritorijas, pagal senas normas, tokios įmonės negalėjo būti steigiamos ten, kur buvo tankiai apgyventa, turėjo būti laikomasi įvairių atstumų, apsaugos zonų ir pan., todėl, keliama gyventojų tankio sąlyga nėra tinkamai parinktas rodiklis šiai priemonei. Dėl tokio nepagrįsto rodiklio, iš galimybės gauti finansavimą bus eliminuotas ne vienas regionas.

Direktorė

Roma Žakaitienė